

Sympathie, empathie en mededogen: begrip, voorkeuren en ervaringen van palliatieve patiënten

Sympathie, empathie en mededogen (“*compassion*”) zijn drie begrippen die nauw met mekaar verbonden zijn, in die mate zelfs dat ze vaak door elkaar gebruikt worden. Maar wat betekenen deze begrippen precies en waar liggen de verschillen? De auteurs van dit artikel wijzen erop dat er reeds heel wat gedacht en geschreven is over deze begrippen, maar dat er een gebrek is aan onderzoek rond dit thema. Het vernieuwende aan hun studie is dat ze deze drie begrippen onderzoeken vanuit het perspectief van de patiënt. Wat verstaan patiënten onder deze begrippen en hoe ervaren ze die in de zorg die ze ontvangen? Welke kwaliteiten vinden ze helpend en welke niet?

Er werden semi-gestructureerde individuele interviews afgenomen van patiënten met kanker in een vergevorderd stadium. De patiënten waren ten minste 18 jaar oud, konden zich verbaal uitdrukken en hadden een levensverwachting van minder dan zes maanden. Uit de resultaten blijkt dat patiënten sympathie, empathie en mededogen verschillend definiëren en ervaren.

De meeste patiënten zien sympathie als een ongewenste en misplaatste reactie gebaseerd op medelijden. Het is een gemakkelijke manier van reageren die meer gericht lijkt te zijn op het verlichten van de nood van de hulpverlener dan op het verminderen van het lijden bij de patiënt. Het is een oppervlakkige emotie die wordt getoond door individuen die afstand willen creëren. Sympathie blijkt een schadelijke invloed te hebben op het welzijn van de patiënten. Het laat hen achter met gevoelens van depressie en zelfmedelijden.

De patiënten reageerden veel positiever ten aanzien van empathie. Ze ervaren het als een emotioneel geladen engagement waarbij de hulpverlener probeert contact te maken met de gevoelens van de patiënt en zijn/haar lijden volop erkent. Het grote verschil met sympathie is hier de emotionele nabijheid van de hulpverlener. Er wordt niet geprobeerd een afstand te creëren weg van het lijden van de patiënt.

Mededogen werd het meest gewaardeerd door de patiënten. Naast de betrokkenheid en de emotionele resonantie van empathie speelt hier het feit dat de reactie wordt ingegeven door een aantal deugden bij de hulpverlener zoals vriendelijkheid, echtheid, eerlijkheid en liefde. Hier is de emotionele resonantie geen eindpunt, maar een katalysator voor een diepere emotionele en fysieke respons die erop gericht is de situatie van de patiënt te verbeteren. Dit uit zich bijvoorbeeld in kleine, subtiele handelingen die niet behoren tot de routinematige zorg. Uit de getuigenissen van de patiënten blijkt dat mededogen een grote impact heeft: het vermindert hun lijden, verhoogt hun gevoelens van welzijn en zorgt voor een positieve kijk op de kwaliteit van de zorg die ze ontvangen.

Uit deze studie blijkt dat deze drie begrippen niet door elkaar mogen gebruikt worden. Ze worden niet alleen verschillend beschreven in de literatuur, maar ook anders gedefinieerd en ervaren door terminale patiënten. Deze bevindingen dienen deel uit te maken van een conceptueel kader dat niet alleen toekomstig onderzoek kan sturen, maar ook belangrijk is in een educatieve context, namelijk bij het definiëren en trainen van attitudes die belangrijk zijn voor een kwaliteitsvolle palliatieve zorg.

Meer lezen?

Sinclair, S., Beamer, K., Hack, T., McClement, S., Bouchal, S., Chochinov, H., & Hagen, N. (2017). Sympathy, empathy, and compassion: A grounded theory study of palliative care patients' understandings, experiences, and preferences. *Palliative Medicine*, 31(5), 437-447

Trefwoorden:

Empathie
Sympathie
Mededogen
Medelijden
Semi-gestructureerd interview
Afstand
Nabijheid
Deugden